

si uklidíte svůj stůl, pomůžete zalít květiny, vyvenčíte psa apod.

5 PRÁCE S UČEBNICÍ. *Co přináší rodina chlapci na obrázku? V čem může chlapec dělat radost svým rodičům a své sestře? Co tobě zajišťuje rodina? Čím děláš radost lidem ve tvé rodině?*

6 SAMOSTATNÁ PRÁCE. *Nakresli nebo napiš do rámečku v učebnici, co ti zajišťuje tvoje rodina.*

Rozšiřující činnosti a hry:

1 MIMINKO VE TŘÍDĚ. Velmi přínosné je, pokud má učitel možnost přizvat do třídy maminku s malým miminkem. Děti mohou pozorovat, co takové miminko potřebuje, mohou se matky ptát, dělat si záznamy.

2 PROJEKT – DEN S MIMINKEM. V některých třídách po besedě následně proběhl projekt *Starajte se o své miminko*. Děti se měly po dobu jednoho dne starat o panenku stejně jako o dvoutměsíční dítě. Rodiče dětí dostali dopis, ve kterém byli požádáni, aby upravili rodinný program tak, aby se jejich dítě mohlo jeden den o víkendu od 8 do 20 hodin o miminko starat (přebalovat je, jít s ním dvakrát ven na procházku, utěšovat je, když brečí, pravidelně je krmit, hrát si s ním). Po takovémto dni byla provedena reflexe zážitků a nabytých zkušeností.

Podobný projekt je blíže popsán v publikaci:

Kargerová, J., Krejčová, V.: *Vzdělávací program Začít spolu*. Metodický průvodce pro I. stupeň základní školy. Praha, Portál 2003.

Rodiny vypadají různě

Strany učebnice: 32–33

Cíle:

Žák vyjádří, kdo patří do jeho rodiny.

Žák uvede příklad dvou- až pětičlenné rodiny.

Pomůcky:

Pracovní list 9, plakát 3. Předem řekneme dětem, že si mohou na tuto hodinu přinést fotografie své rodiny (dobrovolně). Fotografie učitelovy rodiny.

Činnosti:

Záměrem lekce je poukázat na to, že rodiny mohou vypadat velmi různě. Důležité je, aby se i děti z neúplných rodin nebo rodin s nevlastním rodičem (a sourozenci) mohly ujistit, že jejich rodinná situace není neobvyklá (nenormální), a mohly se i se složitým rodinným schématem identifikovat – viz poznámka v úvodu předcházející lekce. Také pro výchovu k toleranci je významné, aby si děti uvědomily, že rodiny vypadají různě a že i netradiční rodiny mohou být funkční.

K tématu je však přesto potřeba přistupovat velmi citlivě. Přinést fotografie rodin zadáme jako dobrovolný úkol; u aktivity v pracovním listu 10 zdůrazníme, že každý kreslí rodinu tak, jak ji vnímá. Kdo má rozvedené rodiče a nevlastního rodiče, může nakreslit dva dospělé muže apod. Situaci můžeme zlehčit např. sdělením: *Já třeba považuji za člena naší rodiny našeho papouška Pepu. Proto bych do obrázku asi přikreslila i papouška.*

1 ÚVODNÍ NAVOZENÍ PŘEDSTAVY A NÁSLEDNÝ ROZHOVOR. *Zavřete oči a vzpomeňte si na den, který jste prožili se svou rodinou a rádi*

na něj vzpomínáte. Vybavte si tento den co nejlépe. Budu se vás ptát na různé věci, vy mi vždy odpovídejte pouze na to, na co se ptám. Následující otázky pokládejte postupně a vyvolávejte vždy na jednu otázku více dětí. Nechte děti odpovídat pouze na to, na co se ptáte: Kde jste byli v tento den? Jaké bylo počasí? Kdo tam všechno byl? Co jste prožili? Co se vám na tomto dni líbilo? Líbil se tento den všem členům vaší rodiny?

Rodiny vypadají různě

32

■ Rodina jsou lidé, kteří se mají rádi a starají se o sebe navzájem. (Jsou i jiná pojetí rodiny, jež zdůrazňují právní nebo příbuzenské vztahy.) Lidé, kteří spolu bydlí, tvoří domácnost.
■ V domě na obrázku jsou nalevo od schodiště tři byty – v každém podlaží jeden. Popište, jak vypadají rodiny, které žijí v prvním a druhém patře. I muž a žena v přízemí tvoří rodinu, přestože nemají děti.

2 VÝKLAD A ROZHOVOR. Mluvíme o vašich rodinách – to znamená o rodinách s dětmi. Rodiny mohou být ale i bez dětí. Učitel ilustruje, např.: Znáš dva starší lidi, kteří měli a mají oba hodně zajímavé a náročné povolání, a rozhodli se nemít proto děti. Přesto tvrdí, že milují svou práci, ale nejdůležitější je pro ně rodina, kterou mají. Jak to mohou myslet? Co může poskytovat rodina těmto dvěma starším lidem?

3 PRÁCE S UČEBNICÍ. Prohlížíme společně dům na obrázku v učebnici. Kolik má dům poschodí? (Nápověda: Chodí se tam po schodech.) Jak se jinak říká poschodí? (Patro.) Čemu v domě říkáme přízemí? (Čemu říkáme podlaží? Kolik má dům podlaží?)

Vysvětlíme dětem, že na obrázku je sobota dopoledne, všichni, kdo v domě bydlí, jsou ještě doma.

Prohlížíme levou stranu obrázku. Kolik lidí žije v jednotlivých bytech v 1. a 2. poschodí? Popiš, jak vypadají rodiny, které žijí v tomto domě v bytech v 1. a 2. patře.

Pro šikovné: Muž a žena bydlící v přízemí tvoří rodinu, i když nemají děti. Muž říká, že jejich rodina je dvoučlenná, žena tvrdí, že jejich rodina je pětičlenná. Dokáže to někdo z vás vysvětlit? (Například: Muž považuje jako rodinu pouze sebe a svou manželku, žena do rodiny počítá i své

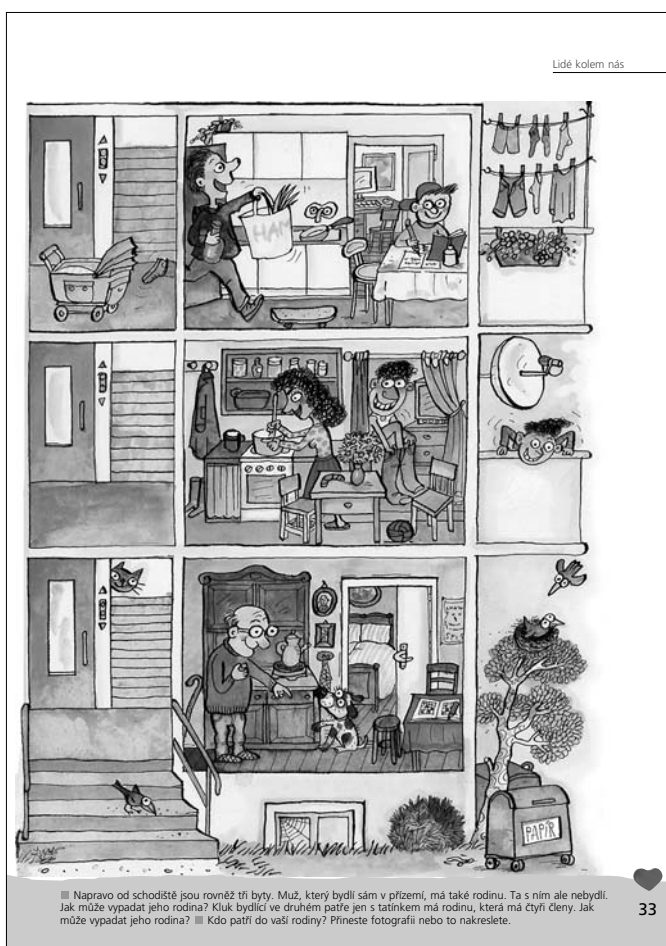
rodiče a svou sestru – nebo podobně. Lidé tvořící rodinu spolu někdy nebydlí.)

Prohlížíme pravou stranu obrázku. Muž, který bydlí sám v přízemí, má také rodinu. Rodina s ním ale nebydlí. Jak může vypadat jeho rodina? (Má třeba dospělé děti, které mají své vlastní rodiny.) Kluk bydlící v horním patře jen s tatínkem má rodinu, která má čtyři členy. Dva lidé, které považuje tento kluk za svou rodinu, s ním ale nebydlí. Jak může vypadat jeho rodina?

4 PREZENTACE DOBROVOLNÍKŮ. Děti a učitel sedí v kroužku na zemi. Ten, kdo přinesl fotografii, řekne, kdo na ní je – kdo tvoří jeho rodinu. Fotografii pošle ostatním dokola k prohlédnutí. Učitel by měl začít představením své rodiny.

5 SAMOSTATNÁ PRÁCE. Nakresli, kdo patří do tvé rodiny. (Pracovní list 9.) Pokud mají děti svolení rodičů, mohou si do pracovního listu nalepit fotografii své rodiny. V tomto případě musí těmto dětem učitel zadat práci navíc, kterou budou dělat, zatímco ostatní kreslí.

Nakresli příklad pětičlenné rodiny. (Pracovní list 9.) Od každého člena tvé rodiny udělej šipku a k ní napiš, kdo tento člověk pro tebe je a čím jsi ty pro něj, jako je to u rodiny Emy. Jak může vypadat rodina Vojty?

■ Napravo od schodiště jsou rovněž tři byty. Muž, který bydlí sám v přízemí, má také rodinu. Ta s ním ale nebydlí. Jak může vypadat jeho rodina? Kluk bydlící ve druhém patře jen s tatínkem má rodinu, která má čtyři členy. Jak může vypadat jeho rodina? ■ Kdo patří do vaší rodiny? Přineste fotografii nebo to nakreslete.

33

Poznámky: